

dr hab. Małgorzata Rybka
Zakład Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego i Onomastyki
Instytutu Filologii Polskiej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja rozprawy doktorskiej

Pani mgr Anny Warych-Czajki

Językowo-kulturowy obraz życia i człowieka w tekstach piosenek Agnieszki Osieckiej

napisanej pod kierunkiem naukowym Pana prof. dr. hab. Andrzeja Kominka
w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

„Niech żyje bal,/ bo to życie to bal jest nad bale”. „Na całych jeziorach – ty,/ o wszystkich dnia porach – ty”. „Za noc, za dzień,/ bez wielkich burz, pożegnasz mnie”. „To był maj,/ pachniała Saska Kępa,/ szalonym, zielonym bzem! [...] Małgośka mówią mi,/ On nie wart jednej łzy”. „Madonno, polska madonno,/ panno z dzieckiem,/ mów” albo „Sing Sing, nazywają go,/ bo ma w oczach coś takiego, samo zło”. „Dziś prawdziwych Cyganów już nie ma”. „I znów księżniczka Anna spadła z konia” – któż nie zna tych słów, cytatów z piosenek Agnieszki Osieckiej, której twórczość doceniana przez krytyków budzi wciąż żywe zainteresowanie kolejnych pokoleń wykonawców i odbiorców. Choć jej utwory stały się przedmiotem badań akademickiego środowiska polonistycznego, w tym poznańskiego, dotychczas nie powstała wyczerpująca monografia przedstawiająca z perspektywy lingwistycznej tajniki warsztatu poetyckiego autorki *Okularników*. Przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska Pani mgr Anny Warych-Czajki wypełnia tę lukę, a wybór językowo-kulturowego obrazu życia i człowieka jako obiektu językoznawczych dociekań uznaję za trafny i w pełni uzasadniony.

Praca doktorska ma charakter materiałowo-interpretacyjny – jej podstawę stanowią przede wszystkim teksty piosenek opublikowane m.in. w dziesięciotomowym *Wielkim śpiewniku Agnieszki Osieckiej* (Warszawa 2004–2009) oraz wybrane wywiady prasowe, jakich

„poetka piosenki” udzieliła. Już w tym miejscu wypada podkreślić, że źródła materiału badawczego dobrano i wykorzystano stosownie do założonych celów.

We wstępie dysertacji (s. 5–7) Doktorantka informuje, że dzięki wykorzystanym metodom i narzędziom badawczym rozprawa wpisuje się w ciąg prac kognitywnych z zakresu językowego obrazu świata (JOS). Obowiązkiem recenzenta jest wskazanie na konieczność uwzględnienia także lingwistyki kulturowej, zwłaszcza, że tytuł pracy rozpoczyna się od wskazania „**Językowo-kulturowy obraz** życia i człowieka” a także Doktorantka odwołuje się m.in. do prac Janusza Anusiewicza i Jerzego Bartmińskiego. Oba te nurty badawcze łączy postulowanie konieczności badania znaczenia słów w szeroko rozumianym kontekście, a więc z uwzględnieniem całego tła kulturowego, wiedzy o rzeczywistości, o nadawcy i o konwencjach odbiorczych, ale – jak słusznie zauważa Ryszard Tokarski – klasyczny kognitywizm i lingwistykę kulturową różni tradycja, do której sięgają, a także siatka pojęć i metodologia badań¹. Na te subtelne rozbieżności zwraca też uwagę m.in. Jolanta Kowalewska-Dąbrowska w przywoływanej przez Doktorantkę książce *Językowy obraz Boga i człowieka w poezji Jana Twardowskiego* (Gdańsk 2006).

Dysertacja doktorska Pani mgr Anny Warych-Czajki jest obszerna, liczy 363 strony, i ma przejrzystą strukturę. Składa się bowiem z kilku części zasadniczych, tzn. ze *Wstępu*, czterech rozdziałów, *Zakończenia*, *Bibliografii* oraz standardowo wymaganych: *Wykazu tabel*, *Wykazu rysunków*, choć nie ma wykazu skrótów i streszczenia. *Wstęp* i pierwszy rozdział, składający się z trzech podrozdziałów mają charakter teoretyczno-metodologiczny, natomiast kolejne trzy – analityczno-interpretacyjny, przy czym rozdział drugi w dużej mierze przynosi ustalenia wynikające z analizy wywiadów udzielonych przez Agnieszkę Osiecką. Materiał badawczy następnych dwóch części stanowią teksty piosenek autorki *Małgoški*. Jest to obszerny zbiór, a zatem zgromadzony zeń materiał jest wiarygodną i w pełni wystarczającą podstawą do formułowania uogólniających wniosków na wskazany w tytule temat pracy.

We *Wstępie* Autorka wyjaśnia cele rozprawy doktorskiej, omawia jej strukturę oraz wskazuje wątki podejmowane w kolejnych fragmentach dysertacji. W części metodologiczno-terminologicznej przybliżyła stan badań nad językowym obrazem świata i jego składnikami, metaforą i metonimią, ustalając ostatecznie sposób rozumienia poszczególnych pojęć w swoich rozważaniach oraz wypracowując narzędzia niezbędne do opisu wybranych kategorii i ich

¹ R. Tokarski, *Ramy interpretacyjne a problemy kategoryzacji (przyczynek do tzw. definicji kognitywnej)*, w: *Językowa kategoryzacja świata*, red. R. Grzegorzczkowska, A. Pajdzińska, Lublin 1996, s. 97–112; idem, *Kulturowe i tekstotwórcze aspekty profilowania*, w: *Profilowanie w języku tekście*, red. J. Bartmiński, R. Tokarski, Lublin 1998, s. 35–52.

interpretacji. Podejmuje też problem idiolektu i jego związku z badaniem językowego obrazu świata. Należy podkreślić fakt, iż znaczenia używanych przez siebie terminów Doktorantka precyzuje, niejednokrotnie też pokazuje nieostrość wielu definicji, zderza ze sobą różne ujęcia badaczy i opowiada się za jakimś stanowiskiem. Przytacza obszerną literaturę przedmiotu, wybierając z kolejnych opracowań najistotniejsze dla prowadzonego przez Nią wywodu myśli, co świadczy o dojrzałości Badaczki. Pracę kończy zwięzłe, ale wyczerpujące podsumowanie odwołujące się do szczegółowych wniosków, którymi puentowała poszczególne części rozdziałów drugiego, trzeciego i czwartego. Kompozycja rozprawy jest zatem klasyczna, nie budzi większych zastrzeżeń. Warto jedynie zastanowić się podczas przygotowania dysertacji do druku nad przeniesieniem przeglądu prac na temat twórczości Osieckiej z rozdziału II, podrozdziału 4. do części wstępnej, gdyż czytelnik na początku otrzymuje informacje o celu i metodzie, ale nie o stanie badań i umacnia się w przekonaniu, jak znaczącą lukę wypełnia recenzowana rozprawa, dopiero po przeczytaniu 159 jej stron.

Dysertację zamyka obszerna *Bibliografia* (s. 350–363), obejmująca – wraz z opracowaniami leksykograficznymi i encyklopedycznymi – 225 pozycji, co świadczy o sumienności Doktorantki oraz o dobrej podbudowie merytorycznej rozprawy. Autorka wykorzystuje publikacje wielu poznańskich badaczy poświęcone poezji, piosence, literaturze feministycznej, przywołując m.in. konstatacje Edwarda Balcerzana, Ewy Kraskowskiej, Izoldy Kiec i Joanny Meleszyńskiej. Obowiązki recenzenckie każą mi jednak upomnieć się o uzupełnienie spisu literatury o *Apologię piosenki. Studia z historii gatunku* (Poznań 2013) tej ostatniej badaczki. Bibliografię uzupełniłabym również o pracę Iwony Bielińskiej-Gardziel *Stereotyp rodziny we współczesnej polszczyźnie* (Warszawa 2009) i uwzględnienie jej obok niecytowanego, ale pewnie doskonale znanego Doktorantce artykułu Jerzego Bartmińskiego *Podstawy lingwistycznych badań nad stereotypem – na przykładzie stereotypu matki*, opublikowanego w: *Język a Kultura*, t.12, red. J. Bartmiński, J. Anusiewicz, Wrocław 1998, s. 63-83 przedrukowanego w cytowanej w rozprawie książce *Językowe podstawy obrazy świata*. Zestawienie własnych obserwacji z ustaleniami Bartmińskiego i Bielińskiej-Gardziel pogłębiłoby wnioski, osadzając je w jeszcze szerszym kulturowym kontekście, odwołanie do którego zapowiada Pani Anna Warych-Czajka we *Wstępie*. Sugerowałabym również uzupełnienie bibliografii a nie tylko wykazu cytowanych prac o książkę Wojciecha Kajtocha, *Językowe obrazy świata i człowieka w prasie młodzieżowej i alternatywnej* (t. 1–2, Kraków 2008). Co prawda, bazę materiałową dla tej ostatniej pozycji stanowią teksty prasowe, w dużej

części czasopisma muzyczne, ale rozważania na temat tekstowego obrazu świata² okazują się bliskie założeniom przyjętym przez Doktorantkę.

Cel rozprawy to „[...] przybliżenie językowo-kulturowego obrazu życia i człowieka, jaki zawierają teksty piosenek jednej z najpopularniejszych polskich autorek – Agnieszki Osieckiej” (s. 5). Z satysfakcją stwierdzam, iż został on przez Doktorantkę osiągnięty.

Nie budzą większych recenzenckich zastrzeżeń podstawowe założenia metodologiczne szczegółowo przedstawione w rozdziale I, które dobrze przygotowują teoretyczny grunt pod podjęte w rozdziałach III oraz IV analizy i interpretacje materiałowe. Można oczywiście podejmować dyskusję w kwestiach szczegółowych, zastanawiając się np. czym różni się językoznawstwo kognitywne od lingwistyki kognitywnej (s. 12), dlaczego Doktorantka najpierw przybliży teorię amalgamatów, a dopiero później teorię metafory pojęciowej (s. 32–34) albo czy każda metafora jest kreatywna, za którym ze stanowisk Autorka się opowiada (s. 43–44).

Część trzecia pierwszego rozdziału poświęcona jest piosence jako wielokodowemu komunikatowi. Doktorantka odwołuje się tu m.in. – jak już wcześniej zauważyłam – do ustaleń poznańskich badaczy, co recenzenta z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu cieszy, ale też nie dziwi fakt, iż Młoda Badaczka znajduje w pracach Balcerzana, Kraskowskiej czy Kiec inspiracje, pozwalające jej np. rozgraniczyć poezję (literaturę) od piosenki, która poezją tylko bywa. I chociaż przywoływane publikacje są bardzo istotne, to jednak upomnieć się pragnę o pominięte w tym przeglądzie kwestie dotyczące genologii lingwistycznej. Wybór modelu opisu pozostawiam Autorce, czy np. za Jerzym Bartmińskim i Stanisławą Niebrzegowską-Bartmińską zwróci uwagę na: 1) sytuację komunikacyjną, 2) na nadawcę, 3) odbiorcę, 4) intencję komunikacyjną, 5) temat, ontologię świata przedstawionego, 7) formę, 8) sposób ujęcia, 9) aksjologię³. Czy swój opis oprze na założeniach koncepcji prezentowanej od 1999 roku przez Marię Wojtak⁴ i zaprezentuje charakterystykę wzorca gatunkowego

² „Tekstowy obraz świata występujący na poziomie *parole* jest swoistą, dokonaną w konkretnym tekście lub zespole tekstów – realizacją językowego obrazu świata (występującego na poziomie *langue*), a więc jest zbiorem prawidłowości wynikłych z preferowania w danym tekście lub zespole tekstów określonych konstrukcji fleksyjnych, słowotwórczych, składniowych, a przede wszystkim – określonego słownictwa. Tekstowy obraz świata wskazuje na dominujący w danym tekście (zespole tekstów) pogląd na świat, panujących w nim hierarchii i wartości, które są preferowane przez nadawcę danego tekstu i akceptowane przez użytkowników tegoż tekstu” [W. Kajtoch, *Językowe obrazy świata i człowieka w prasie młodzieżowej i alternatywnej*, Kraków 2008, t. 1. s. 14–15].

³ J. Bartmiński, S. Niebrzegowska-Bartmińska, *Tekstologia*, Warszawa 2009, s. 145–146; S. Niebrzegowska-Bartmińska, *Miejsce wartości w opisie gatunków mowy*, w: *Język a Kultura*, t. 23: *Akty gatunki mowy w perspektywie kulturowej*, red. A. Burzyńska-Kamieniecka, Wrocław 2012, s. 33–41.

⁴ M. Wojtak, *Wyznaczniki gatunku wypowiedzi na przykładzie tekstów modlitewnych*, „Stylistyka” 1999, t. VIII, s. 105–117.

rozumianego jako schemat organizacji tekstu zawierający cztery aspekty, które tworzą całość: 1) aspekt strukturalny – rama tekstowa, architektonika tekstu, segmentacja; 2) aspekt pragmatyczny – zakodowany w wypowiedzi obraz nadawcy i odbiorcy, relacje nadawczo – odbiorcze, potencjał illokucyjny, podstawowe zastosowanie komunikacyjne; 3) aspekt poznawczy – tematyka i sposób ujęcia, perspektywa i punkt widzenia, hierarchia wartości i inne składniki wizji świata; 4) aspekt stylistyczny – zbiór różnorodnych cech stylu gatunku uwarunkowanych strukturalnie, pragmatycznie i poznawczo⁵. Choć temat gatunku piosenki został kilka razy zasygnalizowany, a większość z wymienionych aspektów została zaprezentowana na stronach 59–93, odnoszę jednak wrażenie, że brak wyboru konkretnego modelu opisu sprawia, że Autorka do pewnych kwestii niejednokrotnie powraca i poszukuje sposobu, w jaki mogłaby połączyć w całość różne aspekty tego złożonego zjawiska. Brak jednolitych kryteriów opisu piosenki jako gatunku powoduje dalsze konsekwencje, tzn. uznając, że są to teksty artystyczne, teksty kultury pełniące głównie funkcje estetyczną i impresywną, na jednym poziomie Doktorantka wymienia określenia charakteryzujące i gatunkujące (s. 60), a następnie typy piosenek tworzonych przez Osiecką, wśród których pojawiają się m.in. *miłosna* – wyróżniona ze względu na temat, *aktorska* – wyodrębniona ze względu na sposób wykonania i *dla najmłodszej publiczności* – ze względu na grupę odbiorców (s. 84–89).

Zadanie wprowadzenia i zarysowania szerokiego kontekstu biograficznego z powodzeniem spełnia też – poprzedzający jeszcze partie analityczne dotyczące językowo-kulturowego obrazu w tekstach piosenek – obszerny rozdział II zatytułowany: *Wpływ drogi życiowej na idiolektałny kształt twórczości Agnieszki Osieckiej* (s. 94–159), w którym Pani Anna Warych-Czajka zwraca uwagę na wpływ wydarzeń z życia pisarki, świata zewnętrznego i ludzi ją otaczających oraz na jej talent, warsztat i specyfikę uprawianej twórczości. Wypowiedzi samej „poetki piosenki” Doktorantka umiejętnie zderza z sądami krytyków i refleksjami, wspomnieniami przyjaciół oraz współpracowników, umieszczając je niejednokrotnie w szerszym kontekście kulturowym, politycznym. W tej części pracy wyróżnia także środki stylistyczne charakterystyczne dla twórczości poetyckiej Osieckiej: epitety, metafory, porównania, personifikacje i pokazuje przykłady ich użycia w tekstach dla autorki *Okularników* ważnych, dowodząc jednocześnie tego, jak bardzo one „zblizają się do języka poetyckiego” (s. 143).

⁵ Wojtak M., *Dylematy genologa*, w: *Porozmawiajmy o gatunkach artystycznych i użytkowych*, red. E. Bulisz, M. Wojtak, Lublin 2015, s. 11–29; M. Wojtak, *Gatunki prasowe*, Lublin 2004.

Zdecydowanie najważniejszą w rozprawie część stanowią rozdziały III i IV, czyli *Językowo-kulturowy obraz życia w tekstach piosenek Agnieszki Osieckiej* (s. 160–252) i *Językowo-kulturowy obraz człowieka w tekstach piosenek Agnieszki Osieckiej* (s. 253–339). Każdy z nich składa się pięciu podrozdziałów, w których omówiono kolejno obrazy: życia, czasu, przestrzeni, PRL-u, śmierci i przemijania, a następnie – kobiety, mężczyzny, rodziny i jednostki, relacji Boga i człowieka, twórcy i dzieła (piosenki). Przynoszą one bardzo ciekawe i istotne poznawczo obserwacje, np. na temat związku profilowania czasoprzestrzeni ze sferą emocjonalną, tzn. z przeżyciami bohaterów, ale i samej poetki. Dzięki rozprawie poznajemy zrekonstruowany obraz kobiety, który nie jest jednorodny ani stereotypowy, a ewolucja, jakiej podlega, wynika z wpływu czasów, w których tworzyła „poetka piosenki” oraz jej własnych życiowych doświadczeń. Można byłoby oczywiście oczekiwać, że Doktorantka czasem w swoich interpretacjach odsłoni językoznawcze analizy, które pozwoliły jej dojść do takich a nie innych wniosków albo też dyskutować w kwestiach szczegółowych, np. się zastanawiać, czy słowa bohaterka piosenki:

Gdy w twoim chłodzie się wygrzewam,
to jedno myślę coraz częściej,
że nie odchodzę, kiedy trzeba,
na twoje szczęście.

są wyrazem jej uległości (s. 264–265) czy może raczej siły jej uczucia do mężczyzny. Niewątpliwie, kobieta odczuwa chłód obojętności ukochanego, ale nie odchodzi i odchodzić nie zamierza. Przeciwnie, jak kot w słońcu tak ona wygrzewa się w owym chłodzie. Ten świadomy wybór i obdarowywanie swoją obecnością może wynikać z siły jej uczucia a niekoniecznie ze słabości charakteru.

Zastanawiam się również, czy, gdy Autorka interpretując słowa: „Nie daj mi Boże, broń Boże skosztować/ tak zwanej życiowej mądrości”, ma rację, iż podmiot ową życiową mądrość traktuje z przymrużeniem oka jako coś, co mu odbiera w jakimś stopniu wolność, ogranicza spontaniczność (s. 173–174). A może raczej, mając świadomość faktu, że tę mądrość zyskuje się w wyniku niejednokrotnie trudnych a nawet bolesnych doświadczeń, woli jej nie osiąść?

Przy przygotowywaniu pracy do druku postulowałabym, by Doktorantka zwróciła uwagę nie tylko na interpretację kolejnych tekstów, ale także na ich warstwę brzmieniową, na rytm, rymy, na wpisana w nie muzyczność, jak np. we fragmencie przeboju *Niech żyje bal*:

Życie, kochanie, trwa tyle, co taniec,
fandango, bolero, bibop,
manna, hosanna, różaniec i szaniec,
i jazda, i basta, i stop.

W tym miejscu dodać należy, że Autorka słusznie zwraca uwagę na zestawienie, zderzenie „elementów wypowiedzi związanych ze skrajnie różnymi obszarami rzeczywistości” (s. 164), jednak życie to nie tylko „manna, hosanna, różaniec”, tzn. radość i zaduma, jak stwierdza, ale i pominięty „szaniec”, czyli konieczność obrony jakiejś wartości. A może chodzi tu o samo życie, które stanowi oparcie, daje poczucie bezpieczeństwa, gdy nie wiadomo, co czeka uczestnika balu po jego zakończeniu, przekonanego jedynie o tym, że „Drugi raz nie zaproszą nas wcale!”.

Cenne są poczynione przez Doktorantkę obserwacje na temat metafor w piosenkach autorki *Okularników*, gdzie zaczynając od najbardziej znanego przeboju, pokazuje, jak jedna metafora pojawia się w kolejnych utworach, przechodzi w drugą, jak się one łączą i tworzą rozbudowany obraz, który w zależności od kontekstu może być różnie waloryzowany, np.: ŻYCIE to BAL, TANIEC, RUCH. Zawarte tutaj rozważania nie budzą większych zastrzeżeń, są poprawne pod względem merytorycznym i wystarczająco udokumentowane starannie dobranym materiałem przykładowym.

Podkreślić należy, że choć Pani mgr Anna Warych-Czajka bardzo ostrożnie wyciąga wnioski i formułuje tezy, jej praca przynosi ważne i interesujące wyniki naukowe. Jest ich wiele, zwłaszcza tych szczegółowych. Doktorantka konsekwentnie prowadzi do celu czytelnika, a lekturę ułatwiają liczne partie metatekstowe, gdy choćby zapowiada, że do jakiegoś tematu, wątku powróci, czyni to, np. po niespełna 150 stronach wraca do myśli zawartych we wstępie o poetyckości piosenek, do sygnalizowanych ocen, cytatów o twórczości Osieckiej i rozwija je, osadzając w szerokim kontekście, przywołując wypowiedzi historyków literatury, krytyków, kompozytorów, znawców kabaretu, wykonawców, przyjaciół itd. Wszystkie dotychczasowe recenzenckie obserwacje świadczą zatem – mimo wskazanych kwestii dyskusyjnych – o niepodważalnych poznawczych walorach rozprawy.

Obowiązkiem recenzenta jest także wskazanie drobniejszych uchybień i potknięć językowych, które niestety pojawiają się w dysertacji często, świadczą one o prawdopodobnym pośpiechu podczas ostatecznego redagowania całości pracy i nieco utrudniają lekturę. Na niektóre z nich zwrócę więc uwagę.

1. Rozbieżności nomenklaturowe i przesunięcia w numeracji stron w *Spisie treści*, np. *Trzeba mi wielkiej wody. Wpływ biografii na twórczość Agnieszki Osieckiej – Trzeba mi wielkiej wody. Wpływ biografii na drogę twórczą Agnieszki Osieckiej*.
2. Błędna pisownia nazwiska „Skłodowska-Cürrie” (s. 98, w. 7 od dołu), skrótu „m. in.” (s. 6, w. 15) i inicjałów imion: „T. P.” (s. 73, w. 5), „I. B.” (s. 127, w. 11).
3. Usterki językowe dotyczące składni lub niewłaściwego szyku (np.: s. 7, w. 10–11; s. 60, w. 16; s. 84, w. 4–5; s. 102, w. 4–5 od dołu, s. 114, w. 17–18; s. 172, w. 6–7).
4. Błędy leksykalne (np. s. 15, w. 27, s. 98, w. 5 od dołu, s. 103, w. 13–14 od dołu, s. 112, w. 15).
5. Liczne powtórzenia (np.: s. 58, w. 8-9; s. 116, w. 1, 4; s. 303, w. 1–2, 18–22; s. 157, w. 18–24; s. 188, w. 9–10).
6. Niedostatki natury technicznej: literówki (np. na s. 157 „Ilozda”, zamiast *Izolda*), częste mylenie łącznika z myślnikiem (np. s. 85, w. 3, 12, 27; s. 86, w. 1–4 od dołu; s. 147, w. 13 od dołu), przecinki kursywą między cytowanymi przykładami (np.: s. 251, w. 15-16, s. 285, w. 19–22).
7. Usterki przy redagowaniu przypisów, zwłaszcza cytowani (np.: s. 13, 64, 135, 287).
8. Interpunkcja (s. 6, w. 15, s. 12, w. 15; s. 15, w. 16; s. 16, w. 3; s. , w. 11; s. 202, w. 10; s. 246, w. 13; s. 259, w. 1; s. 303, w. 21).

Zmierzając ku konkluzji, podkreślić należy, że wszystkie wskazane w recenzji usterki i sprawy dyskusyjne nie podważają – oczywiście – ogólnej pozytywnej oceny całości rozprawy; mają raczej dowodzić solidnego wypełnienia przez recenzentkę jej obowiązków. Pani mgr Anna Warych-Czajka dobrze wywiązała się z niełatwego przecież zadania – analizy bardzo bogatego materiału, który stanowią teksty piosenek i wywiadów oraz z rekonstrukcji obrazów zawartych w piosenkach Agnieszki Osieckiej. Jak przekonuje skrótowy przegląd zawartości zasadniczej części rozprawy doktorskiej Pani mgr Anny Warych-Czajki, recenzowana praca jest ciekawą i cenną naukowo monografią. Wyniki przedstawione w dysertacji przez Doktorantkę są dla polskiego językoznawstwa ważne – wzbogacają naszą wiedzę zarówno na temat językowo-kulturowego, jak i idiolektalnego obrazu życia, przemijania, śmierci, czasoprzestrzeni, kobiety i mężczyzny, rodziny, relacji z Bogiem i samej twórczości w badanych piosenkach oraz właściwości języka utworów z *Wielkiego śpiewnika*.

Wyrażona w niniejszej recenzji opinia o niewątpliwej wartości rozprawy Pani mgr Anny Warych-Czajki *Językowo-kulturowy obraz życia i człowieka w tekstach piosenek Agnieszki Osieckiej* uprawnia do stwierdzenia, że praca ta spełnia merytoryczne i formalne

wymogi stawiane dysertacjom doktorskim określone w *Ustawie o tytule naukowym i stopniach naukowych*. Z przekonaniem zatem formułuję wniosek o dopuszczenie jej Autorki do dalszych etapów przewodu.

Małgorzata Rybka
Małgorzata Rybka